

คำอธิบายพระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ.๒๕๓๐

พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ.๒๕๓๐ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

บทนิยาม

“การเกณฑ์ในเวลาปกติ” หมายความว่า การเกณฑ์ช่วยราชการทหารสำหรับหน่วยทหารที่ออกฝึกการสนามเฉพาะเมื่อไม่สามารถหรือไม่มีเวลาพอที่จะจัดหาทรัพย์สินเพื่อใช้ในราชการทหารได้ตามปกติ

“การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ” หมายความว่า การเกณฑ์ช่วยราชการทหาร ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

“ใบเรียกเกณฑ์” หมายความว่า หนังสือสั่งเกณฑ์ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ ผู้รับมอบ อำนาจตามมาตรา ๑๘ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๗ (๒) ออกไปถึงเจ้าพนักงานปกครองท้องที่

“หมายเกณฑ์” หมายความว่า หนังสือสั่งเกณฑ์ซึ่งเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ออกไปถึงผู้ถูกเกณฑ์แรงงาน หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์

“ใบรับ” หมายความว่า หนังสือซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ ได้รับหรือได้คืนทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์นั้นแล้ว

“พักแรม” หมายความว่า การที่ทหารและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือปกครองของทหาร ตลอดจนสัตว์ ยานพาหนะ และสิ่งของเครื่องใช้อื่นที่นำมา ได้เข้าอาศัยในสถานที่ที่เรียกเกณฑ์

“ยานพาหนะ” หมายความว่า ยานพาหนะทุกชนิดซึ่งสามารถบรรทุกคน สัตว์ หรือสิ่งของและเคลื่อนที่ไปได้ทั้งบนบก ในน้ำ หรือในอากาศ ไม่ว่าจะเคลื่อนไปได้ด้วยแรงคน สัตว์ เครื่องยนต์ หรือพลังงานอื่นใด

“เจ้าพนักงานปกครองท้องที่” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดเมืองพัทยา นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ทำนองเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

“เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่ได้รับคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

หมวดที่ ๑ บททั่วไป

ในเดือน ม.ค.ของทุกปี ให้ปลัดเมืองพัทยา นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขตปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำนองเดียวกันกับนายอำเภอ ทำบัญชีส่งไปยัง รมว.กท. หรือส่วนราชการที่ รมว.กท.กำหนด

หมวดที่ ๒ การเกณฑ์ในเวลาปกติ

ส่วนที่ ๑ ขอบเขตการเกณฑ์ การเกณฑ์ในเวลาปกติกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการเกณฑ์เพื่อการฝึกการสนามที่จำเป็นต้องมีพลเรือนเข้าร่วมในการฝึกนั้น สำหรับการเกณฑ์ทรัพย์สินได้มีดังต่อไปนี้

/สถานที่สำหรับ ...

สถานที่สำหรับใช้พักผ่อน, เชื้อเพลิง น้ำมันเชื้อเพลิง สิ่งหล่อลื่น ก๊าซ, ยานพาหนะพร้อมด้วยอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับการซ่อมบำรุงยานพาหนะ, สัตว์พาหนะพร้อมด้วยเครื่องผูกเทียมและเครื่องใช้สำหรับสัตว์พาหนะ การเกษตรรถไฟ เรือ หรืออากาศยาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารอาจเข้าครอบครองและใช้สิ่งอำนวยความสะดวก

ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ได้รับยกเว้นจากการเกณฑ์ในเวลาปกติ คือยานพาหนะที่เจ้าของได้รับเอกสิทธิ์ และความคุ้มกันทางการทูต, ยานพาหนะโดยสารที่ใช้ทำการตามกำหนดวัน เวลา และเส้นทางตามปกติ, ม้าพันธุ์ และโคพันธุ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการผสมพันธุ์

สถานที่ได้รับยกเว้นจากการเกณฑ์ในเวลาปกติคือ สถานที่ราชการ สถานทูต สถานกงสุล ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข สถานพยาบาล สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าหรือคนพิการ สถานศึกษา และสถานที่อื่นตามเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๒ วิธีการดำเนินการ การเกณฑ์ในเวลาปกติจะกระทำในท้องที่ใด เมื่อใด ให้ รมว.กท. หรือผู้ซึ่ง รมว.กท. มอบหมายเป็นหนังสือเป็นผู้ประกาศ และมีหนังสือแจ้งไปยังเจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้น และรพม.มหาดไทย เพื่อทราบ และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจได้แก่ รมว.กท., ผบ.ทสส., ผบ.ทบ., ผบ.ทร., ผบ.ทอ., แม่ทัพภาค มีอำนาจออกใบเรียกเกณฑ์ ซึ่งเมื่อมีกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจเรียกเกณฑ์ได้ทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสารได้ และจะต้องออกใบเรียกเกณฑ์หมายเกณฑ์ หรือเอกสารอื่นส่งตามไปภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเรียกเกณฑ์ และเมื่อผู้ครอบครองทรัพย์สินได้รับหมายเกณฑ์แล้วต้องนำทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ไปส่งตาม กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในหมายเกณฑ์ แต่ถ้าผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์แต่ไม่สามารถส่งมอบ ทรัพย์สินนั้นได้ตามกำหนดต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ทราบทันที และ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้นแจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทราบ เมื่อทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์มานั้นเมื่อหมดความจำเป็น ที่จะใช้ในราชการทหารให้คืนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่

ส่วนที่ ๓ ค่าทดแทนและค่าเสียหาย การเกณฑ์ช่วยราชการทหารก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องค่าทดแทน หรือค่าเสียหายได้ โดยให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์เป็นผู้กำหนดค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ แล้วแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของทรัพย์สินนั้นมารับค่าทดแทน และเมื่อเจ้าของทรัพย์สินไม่พอใจจำนวน ค่าทดแทนที่เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเรียกเกณฑ์กำหนด ให้ยื่นคำคัดค้านเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงาน ปกครองท้องที่ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้มารับค่าทดแทน สำหรับการจ่ายค่าทดแทน ให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายใน ๔๐ วัน นับแต่วันที่เจ้าของทรัพย์สินนำไปรับหรือหลักฐานมาแสดง แล้วแต่กรณี

เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ประสงค์จะเรียกค่าเสียหายให้ยื่นคำร้อง ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร หรือเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ส่งคืน ทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับคำร้องแล้วให้สอบสวนความเสียหายให้แน่ชัดโดยไม่ชักช้า และมีหนังสือแจ้งผลการสอบสวนหรือจำนวนค่าเสียหายไปยังผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่สอบสวนเสร็จ ซึ่งถ้าผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่พอใจผลการสอบสวนหรือจำนวนค่าเสียหายให้ยื่น คำคัดค้านเป็นหนังสือต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

/หมวดที่ ๓...

หมวดที่ ๓ การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ

ให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงครามนับแต่วัน เวลาที่ได้มีคำสั่งให้ทหารเตรียมเข้าทำการรบ หรือนับแต่วันเวลาที่ได้ประกาศสงคราม แล้วแต่กรณีและให้ใช้ ทัวราอาณาจักร การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติอาจเกณฑ์ทรัพย์สินและแรงงานได้ดังนี้ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และไฟโรเทคนิค เครื่องมือสื่อสารตลอดจนอะไหล่และอุปกรณ์ของเครื่องมือ เครื่องกล เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งอื่นที่ใช้สำหรับการสร้างซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคมและยานพาหนะเพื่อกิจการทางราชการทหาร เสบียงอาหาร สำหรับคนและสัตว์ คนงาน คนนำทาง คนเดินข่าวสาร ล่าม หรือผู้ที่อาจเป็นประโยชน์แก่ราชการทหาร เมื่อทางราชการทหารหมดความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพย์สินที่จัดซื้อ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ซื้อไปนั้นมิตินิติที่จะขอซื้อทรัพย์สินนั้นคืนได้ตามราคาปานกลางในท้องที่ที่ซื้อคืน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะตกลงกัน

การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ ผู้ใดทราบหมายเกณฑ์แล้วไม่ปฏิบัติตามหมายเกณฑ์ หรือเจ้าพนักงานปกครอง ท้องที่คนใดไม่ออกหมายเกณฑ์ตามที่ได้รับใบเรียกเกณฑ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจใช้กำลังบังคับได้ตาม ความจำเป็น และมีอำนาจสามารถเข้าไปและค้นได้ตลอดเวลาเพื่อให้สำเร็จตามที่ได้เรียกเกณฑ์ และเข้ายึดหรือ ครอบครองทรัพย์สินตามหมายเกณฑ์ หรือใบเรียกเกณฑ์โดยออกใบรับให้ไว้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ผู้ถูกเกณฑ์แรงงานหรือเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้อำนาจของ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

การเกณฑ์ทหารในเวลาไม่ปกติ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเป็นผู้จ่ายค่าทดแทนการเกณฑ์แรงงาน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราที่ กท.กำหนด และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการในการจ่ายค่าทดแทนหรือ ค่าเสียหายสำหรับทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ไม่สามารถจ่ายค่าทดแทนหรือค่าเสียหายให้ได้ ตามเวลาที่กำหนดไว้ให้มอบใบสำคัญแทนตัวเงินไปก่อน แล้วดำเนินการจ่ายให้ในโอกาสแรกที่จะกระทำได้

หมวด ๔ บทลงโทษ

มาตรา ๕๗ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินผู้ใด ไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ในการปฏิบัติการตามมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘ ผู้ใดออกใบเรียกเกณฑ์ หรือเรียกเกณฑ์โดยทางวาจาหรือโดยเครื่องมือสื่อสาร โดยไม่มีอำนาจ ให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ ผู้ใดออกหมายเกณฑ์ หรือดำเนินการเกณฑ์โดยทางวาจา หรือ เครื่องมือสื่อสาร โดยไม่มีอำนาจ ให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใดออกใบเรียกเกณฑ์ หรือเรียกเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสาร ซึ่งสิ่งที่เกณฑ์ไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสิ่งที่ทางราชการทหารไม่มีความต้องการ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๑ เจ้าพนักงานท้องที่ผู้ใดออกใบเรียกเกณฑ์ หรือดำเนินการเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดย เครื่องมือสื่อสารซึ่งสิ่งที่เกณฑ์ไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสิ่งที่ทางราชการทหาร ไม่มีความต้องการต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๒ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใด ได้รับใบเรียกเกณฑ์แล้วขัดขึ้นหรือละเลยไม่ออกหมายเกณฑ์ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ หรือกระทำการอย่างใดอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๓ ผู้ถูกเกณฑ์แรงงานผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขึ้นไม่ไปพบเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๔ ผู้ถูกเกณฑ์แรงงานผู้ใดละทิ้งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไปเสียจากหน้าที่นั้นโดยมิได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๕ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินผู้ใดไม่นำทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ไปส่งตามกำหนดวัน เวลา และ สถานที่ในหมายเกณฑ์ตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง หรือ ไม่แจ้งให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ทราบตามมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใดไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ ทราบ ตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใดไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทราบ หรือไม่จัดหาทรัพย์สินส่งมอบแทน ตามมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๘ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใดข่มขืนใจเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่หรือ ให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๙ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นในการเกณฑ์ให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีชอบ ด้วยการใช้อำนาจประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้อำนาจประทุษร้าย ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ ผู้ใดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามการเกณฑ์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วขัดขึ้นหรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม การเกณฑ์นั้น หรือขัดขวางเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ซึ่งปฏิบัติตามหน้าที่หรือให้ ถ้อยคำซึ่งตนรู้ว่าเป็นเท็จในข้อสาระสำคัญเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามการเกณฑ์นั้น ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๑ ถ้าการกระทำความผิดตามหมวดนี้ เป็นการกระทำ ในกรณีการเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ ผู้กระทำความ ผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ เป็นทวีคูณ

ตรวจถูกต้อง

พ.อ.

(ณรงค์ สมิตพันธ์)

ผอ.กนผ.กกส.กท.